

FILOLOGIA CATALANA (curs 2004-2005)

ASSIGNATURA

28640

Cultura Literària Catalana (Segles XIII-XV)

Cicle

2

Total crèdits

6

Tipus d'assignatura

troncal

semestral

Professors

J. Pujol

DESCRIPCIÓ GENERAL, OBJECTIUS I REQUISITS PREVIS

Aquest curs, general i de caràcter interdisciplinar, presenta diversos aspectes de la cultura de l'occident medieval i els il·lustra amb textos catalans. Hi tenen un relleu especial l'estudi de l'educació i la transmissió de coneixements, com ara la mitologia clàssica, la imaginació del més enllà o la geografia de l'orient.

ESBÓS DEL TEMARI

1. Intel·lectuals del s. XII. **Introducció.** La cultura occidental (ss. XII-XV) i els camins de l'educació. Universitat i escolàstica. L'humanisme. L'evolució del llibre i la lectura.
2. **Divulgadors doctrinals a la Corona d'Aragó.** Ramon Llull i Arnau de Vilanova. *Lo Crestià* de Francesc Eiximenis. El regiment de prínceps i la concepció política medieval. Aplicacions literàries. Escrits visionaris i profètics. Sant Vicent Ferrer: política i milenarisme. Felip de Malla i la divulgació teològica. Isabel de Villena i la devoció.
3. **Fabulae, mitologia clàssica i herois cavallerescos.** 3.1. La mitografia fins a les *Genealogiae* de Boccaccio. Defensa de la poesia. Poètiques ficcions: Bernat Metge, *Curial e Güelfa*, Joan Roís de Corella, Francesc Alegre. Mites antics en la literatura catalana. Galeries de mites: la *Glòria d'amor* de Bernat-Hug de Rocabertí. 3.2 La cavalleria i els seus herois. La història artúrica segons la Vulgata: les traduccions catalanes, *La faula* de Guillem de Torroella, la *Tragèdia de Lançalot* de mossèn Gras, el *Tirant lo Blanc*.
4. **El més enllà.** 4.1. L'infern de tradició clàssica. D'Homer i Virgili a Dante i Bernat Metge. 4.2. El més enllà cristià. Visions i viatges a l'altre món. Ramon de Perellós i el Purgatori de Sant Patrici. El *Testament de Bernat Serradell*. 4.3. El mite de la supervivència artúrica i *La faula* de Guillem de Torroella. Espais i motius del món meravellós cortès: *La faula*, *Fraire de Joy e Sor de Plaser*, *Llibre de Fortuna e Prudència*.
5. **Vies de coneixement del món.** 5.1. Geografia coneguda i imaginada. Concepció de la terra i cartografia. Els llibres de viatges; les versions catalanes de Marco Polo i John Mandeville. L'imperi del Prest Joan i els tàrtars: *La flor de les històries d'Orient* d'Aitó de Gorigos. Tirant lo Blanc a l'Àfrica. 5.2. La visió enciclopèdica. Models d'enciclopèdia i repertori de matèries. L'exemple del *Llibre del tresor* de Brunetto Latini.

BIBLIOGRAFIA ESSENCIAL

Dossier de textos

Tema 1

- Busqueta, Joan J. & Juan Pemán (eds.), *Les universitats de la Corona d'Aragó, ahir i avui: estudis històrics* (Barcelona: Pòrtic, 2002).
- Cavallo, Guglielmo & Roger Chartier (eds.), *Historia de la lectura en el mundo occidental* (Madrid: Taurus, 2001).
- Curtius, Ernst Robert, *Literatura europea y Edad Media latina* (Mèxic, Fondo de Cultura Económica, 1955).
- Kraye, Jill (ed.), *Introducció al humanisme renacentista* (Cambridge: Cambridge University Press, 1998).
- Rico, Francisco, *El sueño del humanismo. De Petrarca a Erasmo* (Madrid: Alianza Editorial, 1993).
- Rüegg, Walter (ed.), *Historia de la universidad en Europa. Vol. 1: Las universidades en la Edad Media*, ed. Hilde de Ridder-Symoens (Bilbao: Universidad del País Vasco, 1994).
- Southern, R. W., *La formación de la Edad Media* (Madrid: Alianza Editorial, 1980).

Tema 2

- Black, Anthony, *El pensamiento político en Europa, 1250-1450* (Cambridge: Cambridge University Press, 1996).
- Eiximenis, Francesc, *Prosa*, ed. X. Renedo & S. Gascon (Barcelona: Teide, 1993).
- Eiximenis, Francesc, *Lo Crestià (selecció)*, ed. A. Hauf (Barcelona: Edicions 62, 1983).
- Ferrer, Vicent, sant, *Sermons*, ed. X. Renedo & L. Cabré (Barcelona: Teide, 1993).
- Hauf, Albert G., *D'Eiximenis a sor Isabel de Villena. Aportació a l'estudi de la nostra cultura medieval* (Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1990).
- Pou Martí, José M., *Visionarios, beguinos y fraticelos catalanes: siglos XIII-XV*. Ed. A. Hauf (Alacant: Instituto de Cultura Juan Gil-Albert, 1996).
- Villena, Isabel de, *Vita Christi*, ed. A. Hauf (Barcelona: Edicions 62, 1995).

Tema 3

- Boccaccio, Giovanni, *Genealogía de los dioses paganos* (Madrid: Editora Nacional, 1983), llibre XIV (pp. 795-866).
- Friedlein, Roger & Sebastian Neumeister (eds.), *Vestigia fabularum. La mitologia antiga a les literatures catalana i castellana entre l'edat mitjana i la moderna* (Barcelona: Curial & Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004).
- García Gual, Carlos, *Historia del rey Arturo y de los nobles y errantes caballeros de la Tabla Redonda* (Madrid: Alianza Editorial, 1983).
- Grimal, Pierre, *Diccionario de mitología griega y romana* (Barcelona: Paidós, 1981).
- Keen, Maurice, *La caballería* (Barcelona: Ariel, 1986).

Tema 4

- Le Goff, Jacques, *El nacimiento del Purgatorio* (Madrid: Taurus, 1981).
- Patch, H. R., *El otro mundo en la literatura medieval* (Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 1956).
- Petrocchi, Giorgio, *L'Inferno di Dante* (Milà: Rizzoli, 1978).
- Testament de Bernat Serradell, de Vic, ed. A. Pacheco (Barcelona: Barcino, 1971).

Tres contes meravellosos del segle XIV, ed. L. Badia (Barcelona: Quaderns Crema, 2003).
Viatges a l'altre món. Ed. A. Pacheco (Barcelona: Edicions 62, 1973) [*Viatge al purgatori de Sant Patrici* de Ramon de Perellós, pp. 27-57].

Tema 5

Larner, John, *Marco Polo y el descubrimiento del mundo* (Barcelona: Paidós, 2001).
Picone, Michelangelo (ed.), *L'enciclopedismo medievale* (Ravenna: Longo Editore, 1994).
Viatges de Marco Polo. Versió catalana del segle XIV, ed. A. Gallina (Barcelona: Barcino, 1958).

TUTORIES INTEGRADES

Es faran en grups molt reduïts amb una doble intenció: reforçar aspectes clau del programa i incorporar al curs l'exercici del comentari de text específic.

FORMA D'AVUACIÓ

Examen final. Facultativament, es poden portar a terme treballs sobre qualsevol aspecte del programa.